

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato:

19.05.2025

Vår ref:

2022/7390

Deres dato:

Deres ref:

KONGSBERG KOMMUNE TEKNISKE TJENESTER
Postboks 115
3602 KONGSBERG

Saksbehandler, innvalgstelefon
Mabel Katrine Seland Trovum, 22003589

Tilbakemelding på egenkontrollrapport for avløpssektoren for rapporteringsåret 2024 - Kongsberg kommune

Kongsberg kommune har gjentakende avvik fra sekundærrensekravet for BOF₅. Kommunen følges opp gjennom vedtatt fremdriftsplan for bygging av sekundær- og nitrogenrensetrinn ved anlegget, med tilknyttede tvangsmulker til fristene i denne planen.

Rapporteringen viser at kommunen har tilknyttet ytterligere abonnenter til Sellikdalen renseanlegg i løpet av 2024. Vi har ved flere anledninger presisert at dette er et brudd på forurensningsregelverket og at så lenge Sellikdalen avløpsrenseanlegg ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelsen. At kommunen fortsetter å tilknytte abonnenter til tross for dette, anser vi som et alvorlig avvik.

Vi tar egenkontrollrapporten og årsrapporten for 2024 til etterretning.

Kommunen skal betale et gebyr på 5 200 kr for vårt arbeid med egenkontrollrapporten. Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Rapporteringsskjema for 2025 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2026.

Vi viser til egenkontrollrapport og årsrapport for Kongsberg kommune sitt avløpsnett og Sellikdalen avløpsrenseanlegg.

Avløpsnett til Sellikdalen avløpsrenseanlegg

Kongsberg kommune har rapportert at avløpsnettet til Sellikdalen avløpsrenseanlegg har 7 installerte regnvannsoverløp og 32 installerte nødoverløp. Dere har rapportert at 2 832 m³ urensset avløpsvann og 15,9 kg fosfor ble sluppet ut ved overløp på avløpsnettet i 2024. Dette viser at det siden rapporteringsåret 2023 har skjedd en kraftig reduksjon i vannmengde i overløp fra

E-postadresse:
sfospost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Pb 325
1502 Moss

Besøksadresse:
Moss: Vogts gate 17
Drammen: Dr. Hansteinsgate 9
Oslo: Stensberggata 27

Telefon: 69 24 70 00
www.statsforvalteren.no/os
Org.nr. 974 761 319

avløpsnett, da det i fjor ble rapportert om 10 150 m³ urensset avløpsvann i overløp. Statsforvalteren ser positivt på denne utviklingen.

Kommunen oppgir at dere i 2024 har fortsatt arbeidet med separering av avløpsnett for å redusere mengden avløpsvann som går i overløp og øke andel produsert avløpsvann som kommer frem til renseanlegget. I 2024 er det separert og fornyet ca. 2 750 m kommunale fellesavløps- og spillvannsledninger. Kommunen rapporterer også at to regnvannsoverløp er blitt nedlagt i løpet av året. Kommunen har planlagt ytterligere separeringstiltak i 2025.

Det er rapportert at det nå er 24 021 innbyggere tilknyttet avløpsnett til Sellikdalen renseanlegg. Ved fjorårets rapportering ble det rapportert om 23 909 innbyggere tilknyttet. Det betyr at det er skjedd en økning på 112 innbyggere tilknyttet i løpet av 2024. Kommunen skriver i skjemaet for årsrapportering at det ikke er blitt tilknyttet nye bedrifter med påslipp eller overført andre renseanlegg til Sellikdalen renseanlegg i løpet av 2024, men at det har vært enkelttilknytninger av nye abonnenter. Kommunen skriver videre at det ikke er tilknyttet nye store utbyggingsområder. Vi minner om at så lenge Sellikdalen avløpsrenseanlegg ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelsen. Det er også å regne som en økning i ulovlig forurensning som er et brudd på forurensningsloven § 7. At kommunen fortsetter å tilknytte nye abonnenter til tross for gjentatte påpekninger av at dette er ulovlig jf. forurensningsregelverket, anser vi som et alvorlig avvik.

Sellikdalen avløpsrenseanlegg

Det er for 2024 rapportert at Sellikdalen avløpsrenseanlegg har mottatt og behandlet 3 072 725 m³ avløpsvann og at 6 753 m³ har gått i overløp ved avløpsrenseanlegget. Avløpsvannet i overløp utgjør 0,22 % av alt vann inn til avløpsrenseanlegget. Dette er en økning sammenlignet med rapporteringsåret 2023, da avløpsvann i overløp utgjorde 0,13 % av alt vann inn til avløpsrenseanlegget. Kommunen skriver at dette skyldes vedlikehold og mye nedbør i rapporteringsåret.

Sellikdalen avløpsrenseanlegg overholder sekundærrensekravet for KOF_{CR} i 2024. Sekundærrensekravet for BOF₅ er imidlertid ikke overholdt. Enkeltanalysene for BOF₅ viser at det er 14 av 52 døgnblandprøver som verken overholder konsentrasjonskravet på maksimalt 25 mg O₂/l ved utslipp eller kravet til renseeffekt på minst 70 %. I henhold til utslippstillatelsen må 47 av 52 døgnblandprøver overholde kravene til renseeffekt eller konsentrasjon (dvs. at fem prøver kan være i brudd med kravet). Videre er 3 av de 14 prøvene som ikke klarer sekundærrensekravet 100 %-overskridelser, som vil si at utslippskonsentrasjonen har vært over 50 mg O₂/l, samtidig som renseeffekten har vært lavere enn 70 %. Slike overskridelser er å regne som brudd på sekundærrensekravet i seg selv. Kommunen skriver i skjemaet for årsrapportering at dere vurderer at Sellikdalen avløpsrenseanlegg overholder rensekravene for BOF₅. Dere begrunner dette med at siden det er tatt 52 prøver, er det tillatt at 5 prøver ikke overholder rensekravene. I tillegg viser kommunen til § 14-13 i forurensningsforskriften som sier at det ikke skal tas hensyn til ekstreme analyseverdier dersom disse skyldes uvanlige forhold, som for eksempel kraftig nedbør. Dere skriver videre at BOF₅-analyser er forbundet med stor usikkerhet (ved prøvetaking +/- 10 %, og +/- 25 % i måleusikkerhet på laboratoriet). For å klare å ta hensyn til så store feilmarginer i en analyseparameter, anser kommunen derfor at prøvene som viser en rensegrad mellom 69–70 %, er innenfor kravet til 70 % rensegrad. Statsforvalteren understreker at det er forurensningsmyndigheten som eventuelt skal unnta prøver som følge av «uvanlige forhold» etter § 14-13 i forurensningsforskriften. Dette er fastsatt i SFTs veileder 2220/2007 *Annulering av avløpsprøver på kommunale renseanlegg*. Uavhengig av dette har det som nevnt ovenfor også skjedd

tre 100 %-overskridelser i løpet av 2024, noe som regnes som brudd på sekundærrensekravet i seg selv. Statsforvalteren er derfor ikke enige i at Sellikdalen avløpsrenseanlegg overholder sekundærrensekravet for BOF₅ i 2024.

Brudd på sekundærrensekravet for BOF₅ er et gjentakende avvik fra 2020, 2021, 2022 og 2023. Kongsberg kommune følges opp gjennom forpliktende fremdriftsplan for bygging av nytt sekundær- og nitrogenrensetrinn ved Sellikdalen avløpsrenseanlegg. Revidert fremdriftsplan med tilhørende tvangsmulkt tilknyttet fristene, ble vedtatt 10.01.2024. I skjemaet for årsrapportering informerer kommunen om at arbeidet med nye Sellikdalen avløpsrenseanlegg startet opp i november 2024, og følger vedtatt fremdriftsplan. Statsforvalteren mottok 18.12.2024 skriftlig dokumentasjon fra Kongsberg kommune på gjennomføring av milepæl 6 i fremdriftsplanen som omhandler innhenting av byggetillatelse og oppstart av bygging. Vi viser i den anledning til vår tilbakemelding i brev datert 20.12.2024 (sak 2019/57088).

I tillatelsen gitt 13.11.2023 er det fastsatt grenser for maksimalt årlig utslipp av BOF₅ og KOF_{CR}. Grensene inkluderer overløp på avløpsrenseanlegget. For BOF₅ tillates det et årlig utslipp på 149,5 tonn frem til 01.03.2030. Kommunen rapporterer at det er sluppet ut 108,89 tonn BOF₅ gjennom rensed avløpsvann og overløp på renseanlegget i 2024. For KOF_{CR} tillates det et årlig utslipp på 249,1 tonn frem til 01.03.2030. Kommunen rapporterer at det er sluppet ut 237,56 tonn KOF_{CR} gjennom rensed avløpsvann og overløp på renseanlegget i 2024. Dette betyr at utslippstillatelsens grenser for restutslipp av organisk stoff er overholdt.

Sellikdalen avløpsrenseanlegg klarer også fosforrensekravet i utslippstillatelsen på 95 %, med en beregnet renseeffekt på 98,5 % i 2024. Den nye utslippstillatelsen har en grense for maksimalt årlig utslipp av fosfor på 747 kg. Dette er inkludert overløp på avløpsrenseanlegget. Beregnet utslipp av fosfor fra Sellikdalen renseanlegg i 2024 er 253 kg. Dette betyr at tillatelsens grense for restutslipp av fosfor er overholdt.

Dimensjonerende kapasitet for Sellikdalen avløpsrenseanlegg ble først oppgitt til å være 40 000 pe (BOF₅). Statsforvalteren kontaktet kommunen på e-post for å undersøke om dette stemte. Kommunen beskriver at dere la inn dimensjonerende kapasitet som er beskrevet i den nye utslippstillatelsen, og som vil være dimensjonerende kapasitet ved det nye renseanlegget. Statsforvalteren understreker at det er dimensjonerende kapasitet ved eksisterende renseanlegg som skal rapporteres. Dimensjonerende kapasitet er derfor endret til 24 000 pe (BOF₅). Dere har rapportert at den målte maksukebelastningen i 2024 var på 28 548 pe (BOF₅). Sellikdalen avløpsrenseanlegg er altså overbelastet med organisk stoff, og som nevnt klarer ikke anlegget rensekravet for BOF₅ da anlegget per i dag ikke har et biologisk rensetrinn.

Avløpsanlegg større enn eller lik 20 000 pe skal analysere seks inn- og utløpsprøver per år for tungmetaller, jf. forurensingsforskriften kap. 11 vedlegg 2. Vi ser at mengden kobber tilført renseanlegget har økt siden 2022, og at også utslippsmengden har økt noe. Videre har mengden nikkel og krom tilført renseanlegget økt de to siste årene.

Tilbakemelding på resipientovervåkingsrapport

Statsforvalteren viser til e-post fra Kongsberg kommune v/Carolyn F. Gulbrandsen datert 03.02.2025 med vedlagt årsrapport for 2024 for resipientovervåking i Numedalslågen ved Sellikdalen renseanlegg i Kongsberg kommune.

Rapporten bekrefter at det i 2024 ble gjennomført totalt seks prøvetakinger av resipient. Resultatene er lagt inn i Vannmiljø. Metoder og resultater presenteres på en oversiktlig måte, og det er gjort

vurderinger av tilstand og påvirkning. Det er også foretatt en sammenligning med data fra tidligere år.

Det er i 2024 gjennomført prøvetaking av begroingsalger, og klassifisering av resultatene viser svært god tilstand både oppstrøms og nedstrøms renseanlegget. I tråd med pålegget om resipientovervåking skal det tas nye prøver i 2027.

Vi tar årsrapporten for resipientovervåking av Numedalslågen ved Sellikdalen renseanlegg til orientering.

Konklusjon

Sellikdalen avløpsrenseanlegg har gjentakende avvik fra sekundærrensekravet for BOF₅. Kommunen er i prosess med å bygge et biologisk rensetrinn ved anlegget, og følges opp gjennom forpliktende fremdriftsplan.

Rapporteringen viser videre at Sellikdalen avløpsrenseanlegg mottar mer organisk stoff i maksuke enn det anlegget er dimensjonert for.

Vi ser at det er tilknyttet nye abonnenter i løpet av rapporteringsåret, til tross for at vi har formidlet gjentatte ganger tidligere at så lenge Sellikdalen avløpsrenseanlegg ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelsen. Vi anser dette som et alvorlig avvik.

Utover de ovennevnte kommentarene tar vi egenkontrollrapporten og årsrapporten for 2024 til etterretning.

For oppdatert informasjon om rapporteringskrav og metode viser vi til veileder for egenkontrollrapporteringen for avløp, som er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/avlop-rapportering/>

Rapporteringsskjema for 2025 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2026. Vi minner om at årsrapportering til Statsforvalteren skal legges som vedlegg i Altinn. Skjema for årsrapportering heter «Avløp – årlig rapportering» og finnes i vårt skjemabibliotek:

[Skjema og tjenester | Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus](#)

Egenkontrollrapportens data om årlige utslipp for avløpsrenseanlegg vil bli lagt ut på nettstedet Norske Utslipp i juni 2025. Se <https://www.norskeutslipp.no/no/Avlopsanlegg/?SectorID=100>.

Gebyr for saksbehandlingen

Vi gjør oppmerksom på at det vil bli krevd 5 200 kr i gebyr for saksbehandling av egenkontrollrapporten, med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-5 *Gebyr for arbeid med egenkontrollrapporter*, som ble tatt inn i forskriften i 2023.

Miljødirektoratet ettersender faktura.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Mabel Katrine Seland Trovum
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Kongsberg kommune v/ kommunedirektør